

Cívics

A propòsit de l'exposició

Música per a Camaleons

INcívics

Espai Obert

Pruden Panadès

Llicenciada en Història de l'Art
Gestora cultural

«Tornaré. L'art necessita temps.»¹

Des de l'any 1994, els centres cívics de Can Bassa i Can Gili de Granollers, coordinats per Jaume Casacoberta, iniciaren una línia d'exposicions dedicades a acollir i promoure els artistes joves de la ciutat i la comarca. Si la intenció primera era únicament expositiva, la dinàmica que es generà aconseguí cohesionar l'interès dels joves creadors que, a partir del 1998 i sota el nom d'INcívics, configuraren un projecte que volia esdevenir un «referent vàlid al voltant de l'art jove, en els vessants de promoció, difusió, reflexió i formació». De llavors ençà, INcívics ha anat divulgant l'obra d'una cinquantena d'artistes joves, ha propiciat tertúlies, accions artístiques i publicacions i també debats i diàlegs amb artistes, galeristes i crítics.

D'octubre a desembre de 1999 es presentà l'exposició *Música per a camaleons INcívics*, que depassà els límits dels centres cívics—exultantment perifèrics—, per exhibir

obres de set artistes: Jordi Camprubí, Núria Corbera, Ricard Geladó, Rosa Iglesias, Jordi Musquera, Mercè Ortega i Poseydón en diversos espais públics de la ciutat, alhora que el Museu—paradoxalment—oferia una selecció d'entrevistes pertanyents al singular programa televisiu del Canal 33 *Música per a camaleons*. Cada participant trià una entrevista i un espai de la ciutat, i desenvolupà el seu projecte a partir d'aquests motius de creació. Dues intervencions sonores (en una façana i en una cabina telefònica), un gran mural al costat de les vies del tren de la línia Barcelona-Portbou, una acció multimèdia en una paret mitgera, una escultura mòbil, dues instal·lacions en dos carrers estrets del centre i una obra col·lectiva, durant unes setmanes, trastornaren sorprenentment l'aspecte d'uns quants indrets de la ciutat, abocats, fins llavors, a la invisibilitat de la mirada quotidiana. Una publicació periòdica, *El 9 Nou*, en la seva edició del Vallès Oriental, fou el suport escollit per difondre els continguts del projecte.

¹ Comentari d'una visitant anònima a una exposició. Granollers, novembre de 1999.

Els mitjans de comunicació, la ciutat, els joves creadors, el Museu, els espectadors voluntaris o accidentals: juxtaposats, coexistent, dialogant.

L'exposició *Música per a camaleons Incívics*², comissariada pel garriguenc Lluís Noguera, ha estat guardonada en la 12a edició del Premi Espais de la Crítica d'Art de Girona corresponent al 1999 en l'apartat de comissariat d'exposicions.

La presència de l'art en els espais públics és antiga i universal. Ja sigui com a colossal falca publicitària de poder que es vol perdurable, com a lliçó pintada per a il·lustrats, com a efímera demostració d'esdeveniments planificats o com a monument il·lustrat, l'impacte d'aquesta presència és incomparablement superior al de les arts recloses en monestirs, palaus, salons, museus i galeries d'art. Escenaris naturals i paisatges urbans, al llarg dels segles, han estat contenidors més assidus que no pas les vitrines, les peanyes, les cornucòpies o els *passee-partouts*.

Per si algú ho dubta, una ullada a les nostres viles mediterrànies ens fa visible un element ben expressiu: els balcons, que, amb la seva pintoresca gamma de variacions jeràrquiques, testimonien la importància del carrer com a lloc privilegiat on tot pot esdevenir-se; fins fa no tant, les processons en serien un magnífic exemple.

Reconèixer l'ús, intencionat o espontani, dels espais públics resulta tan estimulante com redescobrir la sopa d'all. La complença en un gust arcaic i deliciós que ens connecta amb la història alhora que ens fa humils.

Plaça dels Porcs, Granollers, 1973.

Imatge per al cartell anunciador *Art a Granollers* 26 de maig - 3 de juny, 1973.

(Fotografia: Pere Espauella)

Plaça Joan Oliver, Can Bassa, Granollers, 1999. *Asseure's*, obra col·lectiva.

Exposició *Música per a Camaleons Incívics*. (Fotografia: Loren Merchan)

² *Música per a camaleons Incívics* (28-10-1999 a 12-12-1999) fou organitzada per l'Ajuntament de Granollers, comptant amb la col·laboració de Telefónica, Canal 33, El 9 Nou, la Diputació de Barcelona i el suport de l'Escola Taller la Nau.

No podem, però, reduir la història de l'art a una dicotomia escanyada: espai obert/espai tancat ja que, i això també és antic i també és nou, sempre han coexistit pràctiques diverses, innumerables opcions de crear, incomptables possibilitats de comunicar, de contrastar idees no necessàriament coincidents; precisament l'art no necessita manual d'ús i potser aquí rau l'origen de controvèrsies més o menys apassionades. Parlar d'art, amb qui sigui, en qualsevol lloc, a propòsit d'un pretext acadèmic o anecdòtic també forma part de la història de l'art. L'art, però, necessita temps.

Quan a partir dels anys seixanta alguns artistes es proposaren crear en espais públics i gens habituals, inauguraven una nova mirada envers els seus hipotètics espectadors. Per mitjà d'accions, instal·lacions, *performances* o intervencions efímeres, amb un repertori variadíssim de recursos —pobres o sofisticats—, assajaren un art d'idees que maldava per connectar amb la gent del carrer. De llavors ençà, bona part de la creació contemporània ha incorporat el públic com a element indispensable de les obres; allò que l'espectador pensa, percep, sent o experimenta pertany deliberadament a les obres, altrament no existeixen o bé existeixen de manera incompleta.

La radicalitat d'aquesta opció varia en intensitat segons els artistes i els contextos que els acullen però, paradoxalment, en ben poques ocasions l'art s'ha manifestat tan urgent per la proximitat i el vincle amb qui el contempla.

Un traç de vint-i-sis anys uneix dues imatges granollerines: no

és cap aniversari. Més aviat l'atzar, sinuós, que llavors i ara, de manera estranya, fa coincidir voluntats heterogènies, cruïlles personals i de grup «d'artistes joves» més o menys tenaços en les seves obsessions. El temps és l'encarregat de garbellar.³ Ambdues situacions, però, a la plaça, convidant de manera similar a una legítima primera pregunta ciutadana: això és art? i a encetar conversa, parlar-ne, escoltar i sobretot enraonar, per allò que significa de raonar plegats.

Malgrat la distància i els accents temporals que separen les dues fotografies resulta inevitable reconèixer un gest similar.

És urgent documentar els episodis que envoltaren la fotografia de l'any 1973, redescobrir el pols d'uns anys embrionaris i vigorosos en ple franquisme tardà. Rescatar la memòria per tal de contrastar-la amb la recent realitat dels INCívics potser ens permeti explicar les raons de les converses interrompudes, de les exclusions sistemàtiques, de les mancances incomprensibles que ha patit la ciutat en matèria d'educació visual i plàstica.

En aquest reescriure la història recent de l'activitat artística a la nostra ciutat ens endurem sorpreses; talment com ens ha sorprès l'exposició *Música per a Camaleons INCívics* que convida a un transitar per la televisió, el Museu, la ciutat, les obres dels joves artistes —reunits en els darrers anys al voltant dels centres cívics (espais, en principi, «no homologats» per a l'art!)—, la premsa escrita i la infinitud de preguntes, sensacions, converses i vincles de tot signe que s'han establert.

L'admirat curador d'exposicions Harald Szeemann (Berna, 1933) deia no fa gaire en una entrevista:⁴

«Hacer una exposición es un acto de amor. Yo visito muchas exposiciones y cuando no siento que el/la comisario ha puesto en ella todo su amor me aburro como una ostra. El amor se siente inmediatamente. Y cuando ves que los demás sienten lo mismo entonces puedes estar seguro de que la exposición permanecerá en la memoria de los otros. [...] Pero sé que cuando la inteligencia, la intención y la energía amorosa se combinan y tienen una continuidad en forma de exposiciones, ellas mismas lentamente modelan una audiencia que va transmitiéndoselo a los otros. Así se ama el arte. Cuando uno lo ama y siente una energía nueva, se lo dice a otro.»

Pel camí imaginari que enllaça la plaça dels Porcs (any 1973) amb la plaça de Joan Oliver (any 1999) hi ha hagut molts itineraris que no podem ignorar ni menys classificar al calaix de l'anecdota local. Hi ha trajectòries creadores que han superat la previsible fogarada jove. El temps intervé, també, en aquest procés, i modela pel seu compte, indrets, persones i maneres. Si hem anat retrobant l'oportunitat del diàleg a propòsit de l'art, davant d'una obra, en el cafè, dins l'aula, al carrer, en les sales d'exposicions, a la botiga o a la cua del cinema, no podem considerar-ho un fet episòdic sinó un signe de civilitat, apte per a tots els públics i que pot esdevenir tan natural com anar a la piscina a nedar una estona.

3 Em ve a la memòria el text de Marguerite Yourcenar *Le temps, ce grand sculpteur*.

4 Revista *Lápiz*, núm. 149-150.